

Traumakunskap och bemötande

Mostafa Hosseini

Leg.Psykolog

073 577 44 04

info@mostafahosseini.se

www.mostafahosseini.se

Agenda

- ❑ Bakgrund
- ❑ Traumakunskap
- ❑ Tre principer i kontakten med traumatiserade
  - 1: Behov för att känna sig trygg (fundamentalt)
  - 2: Behov för goda och trygga relationer (tillit)
  - 3: Behov för att lära sig hur de kan hantera sina känslor
- ❑ Avslutning

Dåtid ↔ Nutid ↔ Framtid

- ❑ Separationer
- ❑ Förluster och sorg
- ❑ Känsla av maktlöshet
- ❑ Identitet
- ❑ Trauma
- ❑ Hantering av sorg och förluster
- ❑ Existentiella frågor

ACE-studien - Adverse Childhood Experiences

❑ **Dysfunktionella hemmiljö**

Missbruk

Förlust av förälder

Psykisk sjukdom

Våld i hemmet

Kriminalitet

❑ **Misshandel**

Psykisk

Fysisk

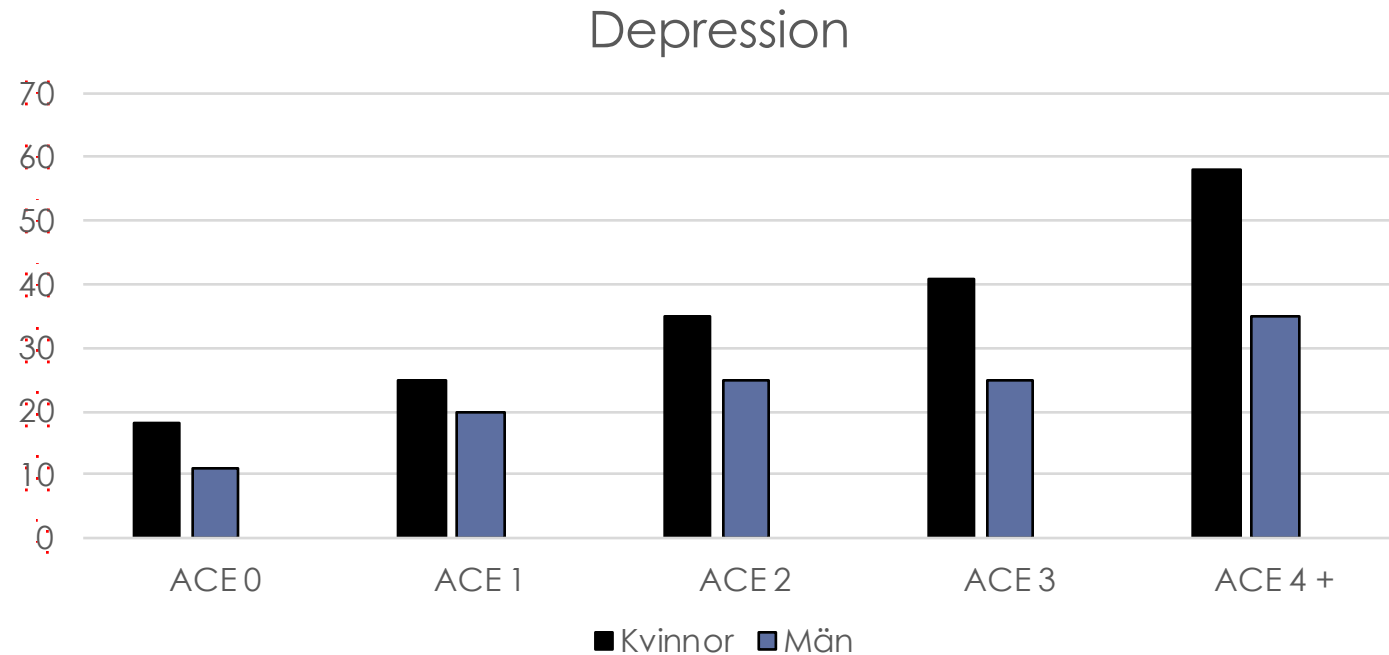
Sexuellt

❑ **Försummelse**

Känslomässig

Fysisk

ACE – poäng och depression

Felitti & Anda, 1998 och 2010

ACE-studien

- ❑ Negativa händelser i barndomen är mycket vanligt
- ❑ Starkt samband mellan antal negativa barndomsupplevelser och riskbeteende
- ❑ Starkt samband mellan antal negativa barndomsupplevelser och psykisk sjukdom/missbruk i vuxen ålder
- ❑ Tydligt samband mellan negativa barndomsupplevelser och fysisk sjukdom i vuxen ålder

Traumaperspektiv

Frågan är inte

"Vad är det för fel på dig?"

utan

"Vad har du varit med om?"

Traumakunskap

Vad är ett trauma?

- "Trauma" kommer från grekiskans "sår" eller "skada". Vid traumatisering uppstår ett osynligt sår eller skada i psyket eller själen.
- En psykiskt påfrestande händelse som ligger utanför människors erfarenhetsområde och som ofta innebär en känsla av intensiv rädsla, skräck eller hjälplöshet.

Bruce Perry

För barn räcker det att hotet riktas mot en viktig närstående

Två kategorier av trauma

- *Typ 1 trauma*: enstaka trauma

T.ex.: bilolycka, svar brännskada, misshandel eller våldtäkt

- *Typ 2 trauma*: Långvariga, upprepade trauman

T.ex.: tortyr, systematisk misshandel, långvariga sexuella övergrepp

Potentiellt traumatiserande händelse

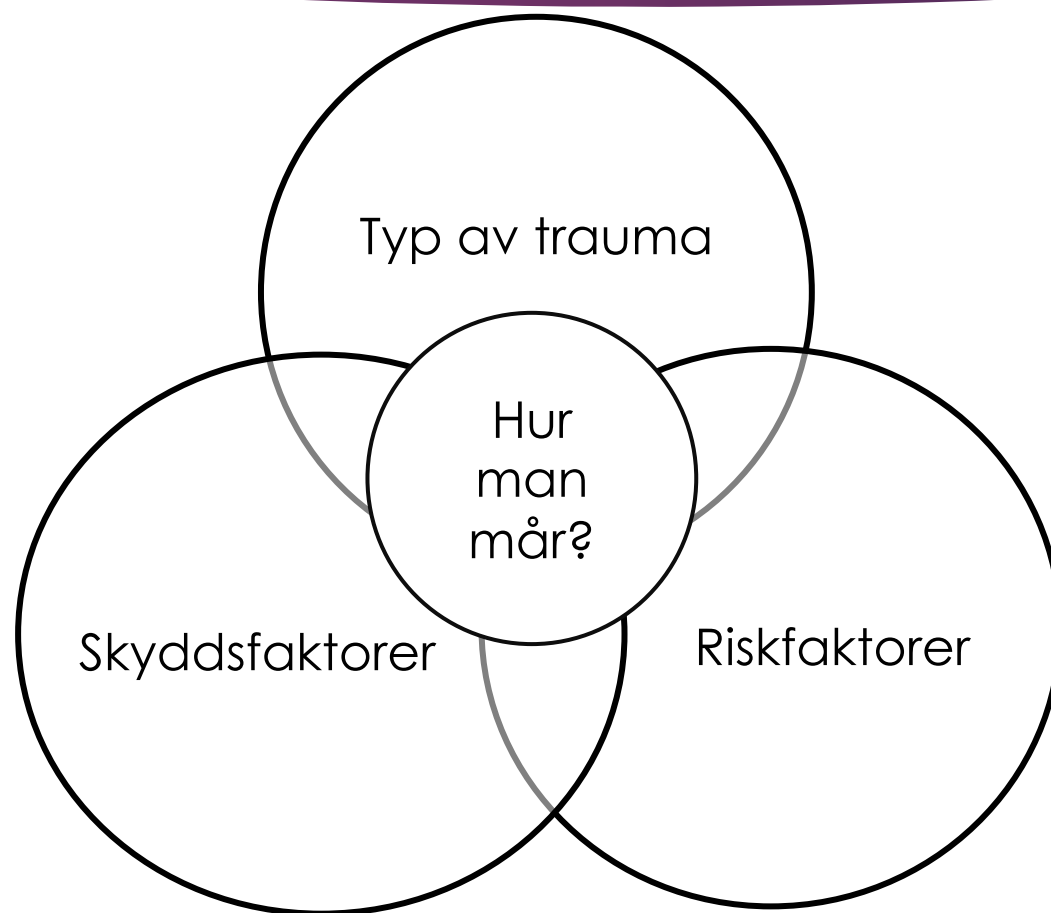
- ❑ Krig och flykt
- ❑ Bevitnat eller blivit utsatt för våld i familjen
- ❑ Blivit utsatt för misshandel
- ❑ Separationer
- ❑ Traumatisk förlust
- ❑ Blivit utsatt för sexuella övergrepp
- ❑ Omsorgssvikt/försummelse

50–70 % av en befolkning exponeras för potentiellt traumatiska händelser under sin livstid

Normala reaktioner på onormala händelser

Varför blir man traumatiserad?

Ex på faktorer som påverkar om en händelse blir traumatiserande

Innan

- ❑ Ålder
- ❑ Utbildningsnivå
- ❑ Tidigare traumaerfarenheter

Under

- ❑ Typ av händelse
- ❑ Grad av exponering
- ❑ Grad av hjälplöshet/kontrollförlust
- ❑ Plötsligt och oväntat trauma
- ❑ Förlust av anhörig
- ❑ Överlevande med många döda
- ❑ Roll i händelsen – hur man tolkar denna

Efter

- ❑ Skuld beläggande
- ❑ Ytterligare stress
- ❑ **Brist på socialt stöd**

Vad bör man undvika när man ger social stöd

- ❑ Tidigt säga att det blir bra eller att individen ska försöka komma över stressen/händelsen
- ❑ Tala om egna upplevelser istället för att lyssna på den drabbade
- ❑ Hindra individen att tala om vad som oroar denne
- ❑ Markera att individen är svag eller överdriver för att denne inte hanterar situationen så bra som du själv
- ❑ Ge råd istället för att fråga vad som fungerar för denne
- ❑ Säga att de kan vara nöjda med att det inte var värre

Behov för att känna sig trygg

Still face

Trygghet och skydd

Harlows moderssubstitut

Olika aspekter av trygghet

- ❑ Fysik trygghet
- ❑ Känsломässig trygghet
- ❑ Social/relationell trygghet
- ❑ Kulturell trygghet

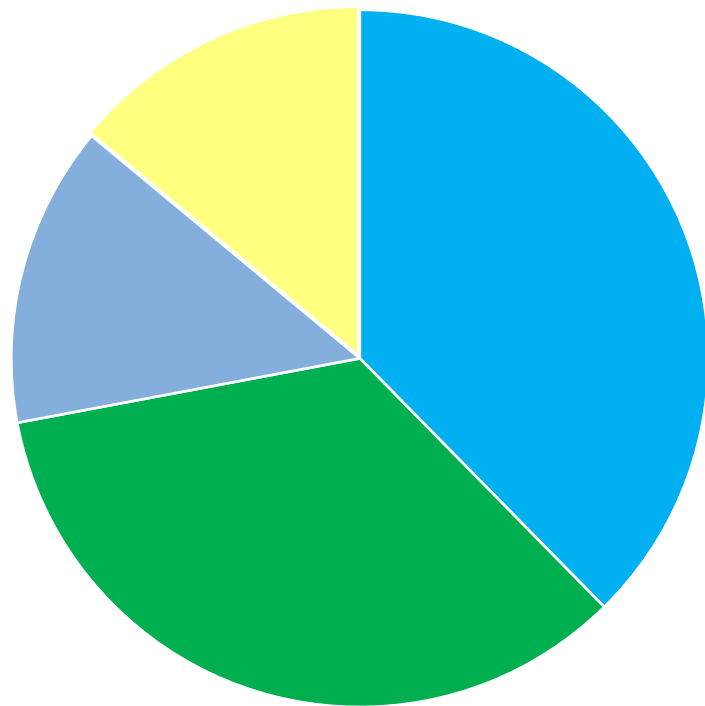
Behov av goda och trygga relationer

Traumats kärna

” Traumats kärna är en känsla av att vara övergiven och avskuren från alla andra människor”

Van der Kolk, 2014

Relation skapar förändring

■ Individuella faktorer

■ Relationen

■ Förväntningar

■ Metod och teknik

Asay & Lambert, 2002

Kännetecknen för goda relationer

- ❑ Positiva känslomässiga band
- ❑ Ömsesidighet i relationen - delat intresse
- ❑ Lagom med utmaningar - känna sig lyckad
- ❑ Sund maktbalans

Hur skapar vi relationer?

- ❑ Tillgodose behov
- ❑ Vara initiativtagare
- ❑ Uthållighet – att inte ge upp, finnas kvar
- ❑ Uppmärksam på när den andra bjuder upp till relation
- ❑ Gemensam aktivitet som är rolig, som skapar framgång och som ger positiv erfarenhet.
- ❑ Uttrycka sig icke-verbalt?

De viktigaste faktorerna för resiliens

- ❑ Möjlighet för barnet/ungdomen att bidra
- ❑ Tilltro till barnets och den unges förmågor
- ❑ Tro på sig själv
- ❑ Förmåga till att se helheten
- ❑ **Omsorgsfulla relationer**

Relationer och återhämtning

Ju hälsosammare relation en person har, desto troligare är det att hen återhämtar sig från trauma, utvecklas och mår bra. Relationer är verktyg för förändring.

Perry & Szalavitz, 2006

"Jag kanske inte kommer att minnas vad du sa till mig, jag kanske inte minns vad du gjorde mot mig, men jag glömmer aldrig hur du fick mig att känna."

Maya Angelou

Behovet att lära sig hantera känslor

Copingstrategier

De medvetna och omedvetna strategier som vi utvecklar för att klara av externa utmaningar, starka känslor och impulser

- ❑ Tillbakadragande

Uppgivenhet, passivitet, bristande motivation

- ❑ Attack mot självet

Självskada

- ❑ Attack mot andra

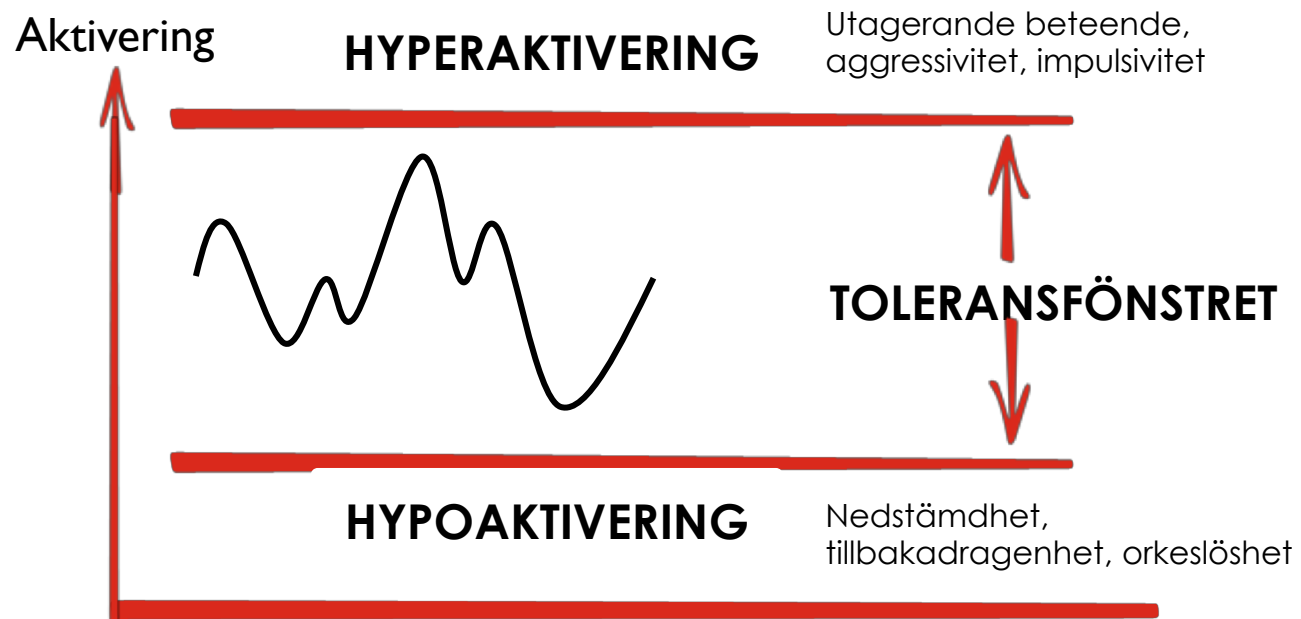
Skylla ifrån sig, våldföra sig, ge sig på

"De första tiderna på så mådde jag jättedåligt. Så fort jag tänkte på båten och de där vågorna som slog mot vår båt på väg till Italien, så blev jag rädd. /.../ jag var aggressiv och jag bråkade med några killar och slog de. Jag slog sönder Tv:n för att jag inte hade kontroll riktigt och det bara kom. Jag blev lätt irriterat."

Toleransfönstret

Aktivt lyssnande och trauma

- ❑ Bygger relationer
- ❑ Skapar medvetenhet om känslor
- ❑ Hjälper att hitta ord på sina känslor
- ❑ Hjälper att hantera starka känslor

"Även om ett trauma kan göra oss stumma, är
vägen ut ur ett traumakantad med ord"

van der Kolk, 2014

Kompetens hos en viktig vuxen

- ❑ Att vi förstår sambandet mellan svåra händelser, känslor och beteende
- ❑ Att vi ser barnet och barnets behov oavsett på vilket sätt barnet förmedlar sina behov
- ❑ Att vi förstår att vi är det verktyg som kan göra skillnad
- ❑ Att hjälpa barn/Unga med att återskapa känslan av trygghet och tillit är det första steget i läkningsprocessen
- ❑ Att inte bara se det patologiska, eller behov av vård och terapi– Människor har motståndskraft och agentskap.
- ❑ **Att vi har tålamod**

Tack för att ni var här!

Mostafa Hosseini

Leg.Psykolog

073 577 44 04

info@mostafahosseini.se

www.mostafahosseini.se